

JUDr. DAVID KARABEC
advokát

MONITORING SOUDNÍCH ROZHODNUTÍ 2012

květen 2012

TÉMA MĚSÍCE

Platnost souhlasného prohlášení otcovství k dítěti

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 26.4.2012, sp. zn. 30 Cdo 3430/2011

Nejvyšší soud ČR se zabýval platností souhlasného prohlášení otcovství k dítěti, při němž **matka i prohlášení činící muž věděli, že muž nemůže být biologickým otcem dítěte.**

Nejvyšší soud ČR dospěl k názoru, že **takové prohlášení může být absolutně neplatné pro obcházení ustanovení zákona o rodině upravujícím osvojení (adopci).** Soud sice uvedl, že jakkoliv není v praxi vyloučeno, aby souhlasné prohlášení otcovství učinil i muž, který není jeho biologickým otcem, slouží tento institut v první řadě k uvedení biologického otcovství do souladu se stavem právním. Ustanovení § 52 odst. 1 zákona o rodině upravujícím souhlasné prohlášení otcovství k dítěti totiž vychází z premisy, že toto prohlášení činí biologický otec, kterému současně nesvědčí první domněnka otcovství (tj. není manžel matky). K „uznání“ cizího (nebiologického) dítěte za vlastní, pak slouží institut osvojení (adopce).

Při posuzování platnosti prohlášení je však třeba vzít do úvahy, zda je takové prohlášení v rozporu se zájmem dítěte. Ne každé souhlasné prohlášení rodičů, u něhož muž i matka dítěte věděli, že prohlášení činí muž, který nemůže být biologickým otcem, nezbytně nutně obchází zákon. Takto by však bylo třeba hodnotit např. prohlášení muže, který si je vědom skutečnosti, že otcem být nemůže, o svém otcovství k cizinci, a to nezřídka i zletilému, který v matričních dokladech nemá zapsaného otce, popř. pouze fiktivního otce (např. u příslušníků států bývalého Sovětského svazu). V těchto případech jde evidentně o neplatný právní úkon, který obchází zákon, neboť účelem takového prohlášení je zajistit cizinci státní občanství České republiky. Vliv na posouzení platnosti může mít rovněž zjištění, zda v době učinění souhlasného prohlášení otcovství, muž o dítě projevoval zájem, zda souhlasné prohlášení rodičů sledovalo vyloučení biologického otce z výkonu jeho práva na rodinný život apod.

Z OBČANSKÉHO PRÁVA

Neplatnost smlouvy o převodu nemovitosti

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 25.4.2012, sp. zn. 30 Cdo 885/2012

Nejvyšší soud se vyjádřil k otázce **platnosti smlouvy o převodu nemovitosti, v níž je obsažená jiná kupní cena, než byla skutečně zaplacená**. Jedná se o situaci, kdy účastníci smlouvy jednají „na oko“, tedy předstírají (simulují) uzavření písemné kupní smlouvy se sjednanou kupní cenou za předmět koupě (nemovitost), ačkoliv se ve skutečnosti dohodli na zcela jiné kupní ceně (vyšší nebo nižší peněžité částce).

Vzhledem k tomu, že podstatnou náležitostí smlouvy o převodu nemovitosti je písemná dohoda o kupní ceně, dovedil Nejvyšší soud ČR, že **pokud je zjištěn nesoulad mezi předstíranou a zastřenou vůlí účastníků smlouvy o kupní ceně, je třeba dospět k závěru o absolutní neplatnosti smlouvy**, neboť smlouva (resp. jedna z podstatných náležitostí smlouvy) nebyla učiněna v písemné formě, jak vyžaduje § 46 odst. 1 obč. zák.

Účinky promlčení zástavního práva

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 24.4.2012, sp. zn. 21 Cdo 78/2011

Nejvyšší soud ČR zformuloval, jaké má v praxi účinky promlčení zástavního práva. Promlčecí doba zástavního práva je tříletá a běží ode dne, kdy právo mohlo být vykonáno poprvé (tj. ode dne, kdy vzniklo právo na uspokojení zajištěné pohledávky ze zástavy). Bylo-li však zástavní právo přiznáno pravomocným rozhodnutím soudu nebo jiného orgánu, promlčuje se za deset let ode dne, kdy mělo být podle rozhodnutí plněno. V případě, že zástavní právo bylo zástavním dlužníkem písemně uznáno co do důvodu a výše, promlčuje se za deset let ode dne, kdy k uznání došlo nebo, byla-li v uznání uvedena lhůta k plnění, od uplynutí této lhůty.

Jestliže zástavní věřitel neuplatnil právo na uspokojení zajištěné pohledávky z výtěžku zpeněžení zástavy včas a jestliže se **zástavní dlužník dovolal promlčení zástavního práva, má to mimo jiné za následek, že zástavní věřitel se nemůže úspěšně domoci ani zpeněžení zástavy, ani uspokojení pohledávky z výtěžku zpeněžení zástavy**.

Jestliže se tedy zástavní dlužník důvodně dovolal promlčení zástavního práva, je nepochybné, že zástavní věřitel se již nemůže domoci prodeje nebo jiného zpeněžení zástavy a tedy ani uspokojení zajištěné pohledávky z výtěžku zpeněžení zástavy a že **zástavní právo nemůže nadále (ani v budoucnu) být způsobilým právním prostředkem pro uspokojení zajištěné pohledávky**.

Z BYTOVÉHO PRÁVA

Přípustnost jednostranného zvyšování nájmu bytu

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 12.10.2011, sp. zn. 26 Cdo 4677/2009

Občanskoprávní a obchodní kolegium Nejvyššího soudu ČR se usneslo na stanovisku k přípustnosti jednostranného zvyšování nájemného podle zákona č. 107/2006 Sb., o jednostranném zvýšení nájmu bytu na základě uvedeného rozsudku jednoho ze senátů Nejvyššího soudu ČR.

Podle kolegia **není možné, aby pronajímatel jednostranně zvyšoval nájemné, pokud si účastníci smlouvy o nájmu bytu sjednají způsob zvyšování nájemného (například tak, že nájemné se každoročně zvýší o míru inflace vyhlášenou Českým statistickým úřadem)**. V takovém případě se totiž obě strany svobodně dohodly na způsobu zvyšování nájemného a pronajímatel se již nemůže domáhat jednostranného zvýšení nájemného podle zákona č. 107/2006 Sb, protože zákon tento postup zapovídá právě pro případ, že se smluvní strany dohodly na způsobu zvyšování nájemného jinak.

Z OBCHODNÍHO PRÁVA

Schválení uzavření smlouvy dozorčí radou akciové společnosti

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 11.4.2012, sp. zn. 29 Cdo 3223/2010

Nejvyšší soud se zabýval následky porušení ust. § 193 odst. 2 obch. zák., jež stanoví povinnost, aby smlouvy akciové společnosti o převodu či nabytí majetku, přesahuje-li jeho hodnota jednu třetinu vlastního kapitálu vyplývajícího z poslední řádné účetní závěrky akciové společnosti, musí schválit dozorčí rada akciové společnosti.

Nejvyšší soud poznamenal, že **smluvní partner společnosti často nemá objektivně možnost zjistit, že smlouva podléhá označenému ustanovení a že k jejímu uzavření se vyžaduje souhlas dozorčí rady společnosti**. Bude-li totiž smlouva uzavírána před zveřejněním účetní závěrky (uložením do sbírky listin obchodního rejstříku), nemá smluvní partner společnosti objektivně možnost ověřit, zda hodnota převáděného majetku nepřesahuje jednu třetinu vlastního kapitálu vyplývajícího z poslední řádné účetní závěrky (nebo z konsolidované účetní závěrky, a tudíž zda smlouva podléhá souhlasu dozorčí rady (popř. i valné hromady) akciové společnosti. Podle Nejvyššího soudu ČR **dovozovat za těchto okolností, že uzavřená smlouva nevyvolává (pro absenci**

zákonem vyžadovaného souhlasu) žádné právní účinky, by bylo v rozporu s principem právní jistoty a odporovalo by rozumnému uspořádání vztahů.

DALŠÍ ZAJÍMAVOSTI

Nepřípustné druhy odměny člena zastupitelstva obce

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 16.5.2012, sp. zn. 28 Cdo 2126/2011

Člen rady města Dubí rezignoval na svojí funkci a zastupitelstvo města mu schválilo odměnu ve výši trojnásobku měsíční odměny. Krajský úřad Ústeckého kraje městu žalobci schválení této odměny vytkl, neboť je považoval za rozporné zákonem o obcích. Zastupitelstvo obce tedy souhlas s vyplacením odměny revokovalo a žádalo po bývalém zastupiteli vrácení vyplacené odměny. Spor o vrácení odměny se dostal až k Nejvyššímu soudu ČR, který dal za pravdu městu.

Nejvyšší soud ČR zdůraznil, že **žádná odměna může být člena zastupitelstva přiznána pouze v případě, že s tím počítá zákon o obcích. Pokud určitý druh odměny zákon nezná, je nepřípustné, aby takovou odměnu zastupitelstvo obce přiznalo, neboť k tomu nemá pravomoc.** V opačném případě by docházelo k nekontrolovanému rozdělování veřejných prostředků, jež není možné akceptovat. Podle usnesení zastupitelstva města Dubí, schválilo zastupitelstvo „odměnu zastupiteli panu M. Č. ve výši trojnásobku měsíční odměny, jako kompenzaci za nemožnost vyplacení odstupného“ v situaci, kdy tento se vzdal funkce člena rady města. Zákon o obcích však žádný takový druh odměny zastupitele obce nezná, a tak Nejvyšší soud konstatoval, že odměna byla vyplacena neoprávněně a vrátil věc nižší instanci, která by měla rozhodnout tak, že žalovaný zastupitel je povinen vyplacenou odměnu vrátit.

Zdanění výrobců solární elektřiny je v souladu s ústavním pořádkem

Nález Ústavního soudu ČR ze dne 15.5.2012, sp. zn. Pl. ÚS 17/11

Ústavní soud zamítl návrh skupiny senátorů na zrušení zákona zdaňujícího výrobce solární elektřiny zvláštní daní, avšak kategoricky nezamítl možnost úspěchu individuálních žalob jednotlivých výrobců. Ústavní soud totiž uvedl, že **volba zákonných opatření směřujících k omezení státní podpory výroby energie ze slunečního záření je za podmínek zachování garancí v rukou zákonodárce.** Princip právní jistoty nelze ztotožnit s požadavkem na absolutní neměnnost právní úpravy; ta podléhá mj. sociálně ekonomickým změnám a nárokům kladeným na stabilitu státního

rozpočtu. Ústavní soud pak však nad rámec věci samotné dodal, že s ohledem na individuální rozměry každého případu nemůže vyloučit svůj eventuální zásah, kdyby v jednotlivém případě (například v případech malovýrobců, kteří provoz elektráren financovali z bankovních úvěrů a jsou zatíženi platbou relativně vysokých úroků) měla napadená právní úprava tzv. rdousící efekt, tedy zasáhla samotnou majetkovou podstatu takového výrobce elektřiny.

S pozdravem,

JUDr. David Karabec

Vydáno jako informační materiál určený výhradně pro potřebu klientů
advokátní kanceláře JUDr. Davida Karabce, se sídlem v Praze 8, Na Stráži 1306/5, č.ev ČAK 7353.
tel: +420 283 843 130, fax: +420-283 840 760, e-mail.: advokatni.kancelar@karabec.cz
<http://www.karabec.cz/>.

© JUDr. David Karabec - advokát, 2012